

Jánossy Lajos

A LÁTHATATLAN FŐZELÉK*(Részlet)*

Egy olyan kisfiúról szeretnék nektek mesélni, aki, aki, aki, na ki!? Látjátok, még el sem kezdtem, már bajban vagyok, mert pont ezt nem fogjátok elhinni: a lényeket tehát, azt, hogy ez a kisfiú a világon a legjobban a főzeléket szerette. Képzem, hogy elkerekedett a szemetek, elhültetek, mint egy pohár kakaó, futkároz rajtatok a libabőr, picit jobban szorítjátok anyukátok vagy nagymamátok, Kati néni vagy Zoli bácsi, netán Évike, tehát a különböző rokonok és bébiszitterek kezét, azét, aki most felolvas nektek. Jól bejeditetek, mi?! Vagy a saját kezetekeket szorítjátok, és elvékonyul a szátok, mert már bőven abban a hajlott korban vagytok, amikor magatok olvastok, egyedül, segítség sincs, nincs kire támaszkodni, nincs kivel megosztani a rémületet. Pedig ezzel még nincs vége, ugyanis ez a hóbortos kölyök nem akármilyen főzelékért rajongott, hanem egyenesen a finomfőzelékért. Sejtettem, hogy a paplan alatt kerestek menedéket, de ne húzzátok a fejetekre a párnát, semmi ok a rémületre; nem ijeszgetgetős történetet mondok, ez csak a látszat, ami, mint bizonyára ti is tudjátok: csal! Nem horror ez, minden csak az érdekesség, na meg a mese kedvéért van! Kell egy belevaló kezdés, minden játék ezen múlik, nektek magyarázzam?! Mielőtt bemutatnám nektek a kisfiút, először jöjjön a finomfőzelék; higgyétek el, ezen túl kell lennünk.

Tehát: a finomfőzelék az olyan főzelék, hogy szinte minden benne lehetne, ami a főzelékekben lenni szokott. Benne lehetne a spenótból a spenót, a tökből a tök, a sós-kából a sóska. De, fájdalom, ők nem kaptak helyet a finomfőzelékben. A finomfőzelékben, valami furcsa szószban, ezt egyébként a galád konyhás nénik rántásnak nevezik, zöldborsó és sárgarépa tartózkodik. Le kell hát leszögezzem, hogy mindennek ellenére, voltaképp a finomfőzelék ellenére, a finomfőzelék volt ennek a kisfiúnak, Kabatek Rudinak, mert az apukája és az anyukája ezt a nevet hozták neki össze; apukájától jött a Kabatek, hiszen ő is Kabatek volt, anyukája adta neki a Rudit, szóval ennek a kócos, örökké torna-cipőben császkaló, zömök fickónak ez volt a mindene. A finomfőzelék. A finomfőzelékről köztudott, hogy a legmegettévesztőbb nevű dolog

a világon. Na jó, vannak még társai a megettévesztésben, igazatok van, nem vitatkozom; ilyen a vasmacska például, ami vasnak vas, de macskának csöppet sem macska, hiszen a legnehezebb horgonyok közé tartozik, amelyen egy komplett hadihajó akár napokig elringatózik a viharos óceánon. Ilyen a madártej szintén, amiben egy pihe se sok, annyi madár sincsen, csak az isteni vaníliamártás, meg azok a bolondos tojás-fehérje-felhők. De rokon a szürkebarát csakúgy, a bor, amit édesapátok iszogat derűs vasárnap reggeleken vagy borús estéken; szürkének tuti nem szürke, jó, barátnak egy bizonyos értelemben barát, de nem úgy, amitől eredetileg a nevét kapta. Ezt majd máskor mondom el. És a finomfőzelék rokona még a darázs-fészek, ami kicsit ugyan fészek, de darázs nélkül, hiszen nem csipked, hanem ellenkezőleg, édesen omlik szét a szájban, aztán a medvesajt, amiben egy morajlásnyi brumm sincs, vagy a rigójancsi, amit ti már nem biztos, hogy ismertek, sütemény az is, de nincs benne egy füttynyi rigó sem, annyi szent, annál több csokikrémmel, a Jancsi névre hallgató rigóról meg ne is beszéljünk. Sorolhatnánk még a finomfőzelék rokonait! Ami közös bennük, hogy valamiképp mindannyian becsapósak, fineszesek, rejtőzködők, kétszínűek, csalafinták: a vasmacska is, a madártej is, a szürkebarát is, a darázs-fészek is, a medvesajt is és a rigójancsi persze is.

Az utóbbi esetében azt azért el kell áruljam nektek, hogy a rigójancsi másképp bonyolult kérdés. Másképp, mert ezt a süteményt egy bizonyos Rigó Jánosról nevezték el, aki zenész volt, úgy mondják ezt, cigányprímás, hegedűs tehát. Híres hegedűs volt Rigó Jancsi, különféle vendéglőkben és világgraszoló multságokon, esküvőkön és születésnapokon hegedült a zenekarával, annyira tehetségesen, hogy az még az angol királynő fülébe is eljutott. Ezért egyszer Rigó Jancsit meghívta magához, játsszon neki, csak neki, és Rigó Jancsi játszott az angol királynőnek, aki annyi pénzzel jutalmazta meg, hogy Rigó Jancsi hirtelen nagyon gazdag lett és közkedvelt, gondolhatjátok mennyire, ha még süteményt is elneveztek róla. A rigójancsi tortaszelet cseles valami, nem csupán a cigányprímás személye előtt tiszteleg tehát, hanem ezt a prima édességet is jelenti. Nehéz ügyek ezek, óvatosnak kell lennünk, az expedíció, amire Kabatek Rudival és a finomfőzelékkal merészkedünk, tele van csapdákkal. Első lépésben ezt kell tudnunk, hogy mennyi mindent nem tudunk. A rigójancsi ekképp kicsit kakukktójás, de a hasonlóság azért fennáll a többiekkel, mondjuk a fent említett vasmacskával, jóllehet olyat nem ismerünk, akit Vas Macskának hívnak, a lényeg egyelőre az, hogy más szavakból vannak mindannyian, mint amit ezek

a szavak külön-külön jelentenek. Végtére azt sem tudjuk többnyire, hogy a saját nevünk miért az, ami, gondoljátok csak végig; megszületünk, nem csináltunk semmit, fekszünk a pólóban az anyukánk mellén, meg sem kérdeztek bennünket, máris van egy nevünk, onnantól kezdve így hívnak. Például Kabatek Rudinak. Aki, ha másban nem, ebben biztosak vagyunk, a finomfőzelék rajongója volt.

Szerintem kicsit türelmetlenek vagytok már, hiszen az ígért mesében, most vettem észre, rém lassan haladunk; igazatok van, elkerülhetetlen, hogy Kabatek Rudiról, könyvünk hősről is ejtsek néhány keresetlen szót! Végtére nem lehet kizárólagos főszereplője ennek a történetnek egy főzelék! Kabatek Rudi, az eddigiek alapján biztos kijelenthető, furcsa alak volt. Rossz gyerekeknek is mondják felületesen az ilyen gyerkőcöket, olyanok, mindenféle felnőttek és tanárok, akik kizárólag a szabályost, a fegyelmezettet, a jó tanulót, az engedelmost tartják egyedül elfogadhatónak. Azt, ami ezektől eltér, sitty-sutty, rossznak ítélik. Kabatek Rudit, nincs mit szépíteni, ide sorolták. Talán pont ezért lett a finomfőzelék híve, mert a legtöbben ti is így vagytok vele, azt, a neve ellenére, rossznak tartja szinte mindenki. Azon veszem észre magam, fegyelmezetlen vagyok én is, ha úgy tetszik, rossz, cikázok ide-oda a mesében, ámbátor ez sem véletlen; elfogult vagyok az úgynevezett rosszak iránt. De visszatérve: Kabatek Rudit figyelmetlennek jellemzi a tanári kar, miközben én inkább szertelennek mondanám. Csapongónak. Álmodozónak. Rossznak nem nevezném, legfeljebb afféle rosszcsontnak. Olyan fiúnak, aki a dolgozatban felcseréli a porzót a bibével, a villamost a trolibussszal, eltéveszti az évszámokat és a fővárosokat, összekeveri a CD-t a DVD-vel, nem találja a számítógép gombjait, például a törlés gomb helyett folyton mentést nyom, valóban, ez mind igaz, viszont csomó egyéb remek tulajdonsággal rendelkezik. Mindenekelőtt fantáziával. Kabatek Rudi ugyanis figyel, ha nem feltétlenül a porzóra és a bibére, de figyel, azaz máson gondolkozik. Ki kell használnom a ziccert: például a finomfőzeléken.

Vörös István

RÁNTOTTA

avagy a múlt receptje

Öregmamával egymás közt svábul beszélünk, de én sokáig azt hittem, hogy az nem is nyelv. Csak vele lehet rajta így beszélgetni. Meg gondolkodni is valami hasonlóan gondolkodtam: németül. Sokkal gyorsabban ment annál, mint mikor magyarul próbáltam meg ugyanazt tenni. Magyarul valahogy végig kellett mondanom az egésztest magamban, németül viszont együtt állt a fejemben a szorosán összetartozó mondat szerkezet, mint egy óriási szó. Az, aki lehettem, nem tudott teljesen eltűnni, az, aki lenni készültem, csak nehézségek árán vette át a helyét. Előző életemben egy osztrák szakács voltam, ha nem tévedek.

Elhatároztam, hogy kísérleti úton bizonyítom be, nem tévedek. Megpróbálok főzni. Merész ötlet egy másfél éves gyerektől. Öregmama, aki csak távoli rokonunk volt, és nem a dédnagymamám, azonnal mellém állt. Hadd főzzön az a gyerek. Ha legalább lány lenne, vetette ellen nagymama. Játék csak ez, felelte óma, és ezzel a saját hatáskörébe vonta a dolgot, mert őt azért fogadták föl mellém, hogy ne unatkozzak, ha a nagyszüleimet túlságosan lekötne a munkájuk. Szóval játék. Csak az volt a baj, hogy öregmama korántsem tudott olyan jól főzni, mint a nagymamám. Ezért órá is nagy szükségem volt. Amikor valami süteményhez dagasztott tésztát, szereztem belőle egy öklömnyi darabot, és azt gyúrogattam mindenütt, ahol csak sima felületet találtam.

A baromfiudvaron túl állt a nyárikonyha, amit egyelőre még nem vettünk használatba, mert az időjárás kiszámíthatatlan volt, és a szimpla ablakos helyiséget nem volt könnyű felfűteni, de most mégis ott akartam berendezni titkos laboratóriumomat, így aztán a tésztával is hamarosan oda vettem be magam. Volt bent egy asztal, három fehérre festett lábatlan szék, egy sparhelt, melyben igyekeztem rögtön tüzet is rakni. Óma elkerekedett szemmel nézte másfél éves magabiztosságomat. Volt ott egy nyitott polc, melyen most nem voltak lábasok, volt egy vizespad, melyen most nem állt a két vödör víz, amit a ház előtti kútról kellett hozni. A vödörök és a lábasok a házban voltak, a télen használatos konyhában. A helyiség kicsi volt, alacsony, nem is értettem, hogy nyáron mért kéne ide átköltözni. Az is lehet, hogy nem fogunk,